

פסקי דין ממו"ר הגאון רבי ברוך יצחק לוי זצ"ל

רב ור"מ "מקור חיים"

מייסד וראש בית הדין לממונות בירושלים

בנידון

נתבע על ערבות בעל פה, שאינו זוכר כלל שהיה ערב

הנידון

ראובן הלווה לשמעון ששת אלפים וחמש מאות דולר בלי שום ערבות. אח"כ בא שמעון ללוות מראובן עוד פעם, אבל בפעם זו אמר ראובן לשמעון שיש לו כספי צבור בסך שמונת אלפים וחמש מאות דולר, ואותם ילוה רק בערבות. שמעון הציג את לוי שיהיה ערב סתם, ואכן בא ראובן ושאל ללוי אם רוצה להיות ערב עבור שמעון כי אחרת לא ילוה לו, ולדברי ראובן הסכים לוי להיות ערב שלא בנוכחותו של שמעון, אך לא חתם על הערבות וגם לא היה קנין. עתה נעלם שמעון וראובן תובע מן הערב. טוען הערב שאינו זוכר בכלל אם היה ערב לראובן המלוה בשביל שמעון הלוה.

המקורות להלכה

ברמ"א סי' קכט סעי' ב: ואפילו לא נתערב בהדיא רק שאמר למלוה להלוות ללוה כי בטוח הוא ועשאו על פיו והי' שקר חייב לשלם לו דהוי כאילו נתערב לו. וכתב הש"ך דביש"ש פסק דפטור אח"כ א"ל חזי דעלך קסמיכנא. ועיי' בצאר היטב ס"ק ו חייב, דל"ה ל"י ליעלו על ככה שאין אדם יכול לידע מה שיש לחצירו אפילו אדם לגצי בנו, או להיפך אפילו ראה אכלו זהב וכסף ומטבע הרבה דלמא אינו שלו או חייב עליהם, אלא צכה"ג שהי' אחיו או שותפו ויודע צבירור שיש לו סך חשוב ואינו חייב לשום אדם, רק שאח"כ נמלא צהאי שעתא שצא לו סיבה והיזק שירד מכל נכסיו וזה לא ידע, חשוב כאונם ופטור אפילו אמר לו חזי דעלך קסמיכנא, ואין לריך לקבל היסת דלא ידע, דאינו טוענו אלא שמה. כ"כ מהרש"ל. ומכ"ש אם הי' בטוח שנתקלקל אח"כ שהוא פטור, וכ"כ בסמ"ע וכו'. עכ"ל.

וציאר שם בנתה"מ דאם הערב אינו יודע עניניו של הלוה ואומר למלוה שהלוה בטוח, חייב מדינא דגרמי, אבל כשידע צבירור שיש לו ללוה לשלם וצקי בו, הרי הוא כאומן שהראו לו מטבע דפטור אפילו אמר לו חזי דעלך קסמיכנא דהו"ל כאונם.

לכן צנידון דידן דוקא אס הערב היה שותף עם הלוה ויודע בצירור עניינו, אז פטור, אבל אס אינו יודע בצירור אס יש לו ללוה לשלם, הערב חייב מדינא דגרמי. וכפי הנראה הלוואה הזאת היתה אחרי שהלוה סמתך בעסקיו, והמקורבים של הלוה ידעו כבר ממלכו הכספי, הרי הערב חייב מדינא דגרמי. ובחז"מ סי' קכט סעי' יב בשם הרמב"ם פכ"ו מהל' מלוה ולוה שפסק בערב סתם במלוה ע"פ אינו נפרע מהערב דשמא כבר פרע לו הלוה. ועיי' בשו"ת צ"ח הישנות סי' לא שהביא דברי הה"מ בערב סתם פטור, כיון דאין החיוב על הערב עד שיתבע את הלוה בדין ולא יפרע, הו"ל הערב אינו יודע אס נתחייבתי, ורק בערב קבלן דהחיוב חל עליו מתחילת ההלוואה עד שיפרע הלוה או הוא, לכן כל שאינו צרור שפרע הלוה, הו"ל אינו יודע אס פרעתך.

לכן בעובדא דידן דאין למלוה שטר בעדים, אלא כתב יד, ובכתב יד הא פסק הרי"ף והרמב"ן במלחמות צפרק גט פשוט שיכול הלוה לטעון פרעתי, דהוי כתב יד כמלוה ע"פ שיכול הלוה לטעון פרעתי, ואינו יכול לומר שטרך צידי מאי בעי, דאין לו כח שטר. לכן כל זמן שיתכן שפרע לו אין הערב חייב דהוה כאיני יודע אס נתחייבתי.

ובחז"מ סי' קלא סעי' ב האומר לחצירו ערצת לי והוא אומר לא ערצתי וכו' צכל אלו הטענות וכיו"צ המוליא מחצירו עליו הראיה או ישבע הנמצע שצועת היסת. לכן צנידון דידן שהנמצע הערב טוען איני זוכר, לריך להשבע שאינו זוכר. אבל נראה דצנידון דידן אין צכלל שצועת היסת כשהערב כופר, דאין כאן כפירת ממון, דאפילו אס הוא קבל עליו להיות ערב, אין עליו שם חיוב כל זמן שהמלוה אינו תובע את הלוה וכמו שביארנו לעיל בשם הצ"ח בתשובותיו, וצזה שהערב כופר אין כאן כפירת ממון.